

1. TUND KIRIKUAASTA, 1. Advent

Õpetajale

Selles materjalis on kaks osa, esimeses osas lühikesed kirjeldused kirikuaasta pühade kohta ja teises osas nende põhjal ka lauamäng. Materjali võib kasutada igas vanuserühmas. Esmalt siis tutvustades kirikuaastat, selle ülesehitust ja pühi ning siis koos mängitakse. Seda materjali annab kasutada ka jupiti, vähehaaval pühapäevakooli aasta jooksul.

Sissejuhatus

Kirikuaasta kui selline kujunes välja juba neljandal sajandil. Kirikuaasta mõte on see, et ühe aastaringiga kirikus saaks läbi räägitud terve Jeesuse maapealne elu ja Tema tähtsaid õpetused. Kirikuaasta ei kattu kalendriaastaga, vaid algab Messia sünni ootusega. Esimene advent on kirikuaasta esimene päev. Kirikuaasta võib jagada pooleks:

- Esimene pool esimesest adventist kuni taevaminemispühani kannab pealkirja "Jeesus meie eest". Siis räägitakse Jeesuse maisest elust ja sellest, mida Jeesus meie eest on teinud.
- Teine pool, nelipühadest kuni kirikuaasta viimase pühapäevani, Kuningas Kristuse pühapäevani, kannab pealkirja "Jeesus meie sees". Siis räägitakse kristlase elust, sellest, mida ja kuidas Püha Vaim meie sees ja meie keskel teeb ning räägitakse paljudest Jeesuse õpetustest ja käskudest, kuidas elada kristlasena selles maailmas.

Terve kirikuaasta keskmes on Jeesus Kristus, meie usu alustaja ja täidesaatja. (Hb 12:2) Sellepärast on mängulaua keskel Kristusmonogramm, kreeka keele tähed X ja P ehk sõna *χριστός* (*Hristos* - Kristus) esimesed tähed.

Kirikuaasta erinevaid pühi, võiks öelda ka erinevaid meeleolusid, märgitakse erinevate liturgiliste värvidega. Neid võib näha kirikutekstiilides ja tihti ka vaimuliku rõivastes.

EELK liturgilised värvid on järgmised:

- Violetne - patukahetsuse, enesesse vaatamise ja paastuaja värv.
- Valge - Rõõmu, puhtuse, armu ja pühaduse värv.
- Must - Surma ja leina värv.
- Punane - Vere ja tule, märtrite ja Püha Vaimu värv.
- Roheline - Argipäeva, lootuse ja kasvamise värv.

On ka võimalik kasutada sinist värvi Neitsi Maarjaga seotud pühapäevadel. Sellel mängulaual sinist pole siiski kasutatud.

Kaasasoleval kirikuaasta mängulaual (aastaringil) on pühad tähistatud nendele omase värviga. On ka pühi, kus on võimalik kasutada erinevaid värve (nt pühakutepäev, hingedepäev, 1. advent). Mängus on valitud üks nendest. Iga pühapäeva ja kirikupüha liturgilised värvid on kirjas ka kirikukalendris. Kirikukalendrist leiad ka iga pühapäevaga seotud Piibli kirjakohtad.

Mõte tegevuseks: Värvide õppimiseks võib teha lastega ka joonistuse või maali guašš -värvidega, kasutades ainult liturgilisi värve. Maali puhul on võimalik anda lastele värve selles proportsioonis, nagu neid on kirikuaasta vältel kasutusel. Siis iga laps võib teha maali nimega "Kirikuaasta värvid".

Suuremad kirikupühad

Siin on lühidalt lahti seletatud suuremad kirikupühad, mis on ka mängulaual välja toodud. Lisaks on sulgudes toodud välja liturgiline värv ning sümbol, mida mängus kasutada. Sümbolid võivad olla kas piltidena või esemetena.

Lisainfot võid vaadata ka näiteks EELK LNÜ välja antud raamatust "Iga päev sinu juures" või EELK kodulehelt. Mängulaua pilt juhendajale koos pühasid tähistavate numbritega on **LISA 1**, samuti joonistatud pühade sümbolid, mis asuvad eraldi failis. LNÜ kaudu on võimalik tellida ka lamineeritud kartongile trükitud kirikuaasta ringi suurusega 1m x 1m.

ADVENDI- JA JÕULUAEG

1. Esimene advent (värv: valge; sümbol: eesel). Esimesel adventil algab uus kirikuaasta ja nn. väike paast, jõulupaast. Valmistume Messia tulekuks. Sõna advent tulebki ütlusest *adventus Domini* – Issanda tulek. Esimesel adventil loetakse kirikus teksti, kus Jeesus sõidab kuninglikult Jeruusalemma. See võib olla segadust tekitav – alles ju hakkame ootama Jeesuse sünni! Aga ka sellel on mõte. See tekst on seotud ettekuulutustega Jeesusest, ning näitab meile, millist kuningat me ootame.

Teist, kolmandat ja neljandat adventipüha ei ole mängulaual eraldi ära märgitud, aga lühidalt öeldes teisel adventipühal on teemaks Jeesus kui taevane kuningas, kolmandal Ristija Johannes ja neljandal Jeesuse ema Maarja. Nende pühapäevade värv on violetne, nagu kõik päevad pärast esimest adventi kuni jõululaupäevani. Samasugune, ainult pikem, paastuaeg on enne ülestõusmispühi. Mõnikord juhtub, et neljas adventipüha on ühtlasi ka jõululaupäev. Põhireegel on, et 25. detsembrile eelnevad neli pühapäeva on adventipühad.

2. Jõululaupäev, 24. detsember (värv: valge; sümbol: sõim). Loetakse tavaliselt ette jõluevangelium, lugu Jeesuse sünnist ja sellest, kuidas inglid ilmusid karjastele ja nad läksid Jeesuslast vaatama.

3. Esimene jõulupüha, 25. detsember (värv: valge; sümbol: täht). **Jeesuse sünnipäev**. Jõuluööl on Jeesus sündinud, karjased on käinud teda vaatamas ja rahu on maa peal. Vähemalt hetkeks. Jumal on tulnud inimeste juurde. Sellest tuleneb Jeesuse nimi Immanuel – Jumal on meiega.

4. Teine jõulupüha, 26. detsember (värv: punane; sümbol: kivi). **Stefanose päev**. Eestis on seda nimetatud ka Tehvanipäevaks. Diakon Stefanos oli esimene kristlik märter. Ta visati kividega surnuks, sest ta oli Jeesuse jünger, teenis teisi ja läbi tema sündis palju imesid ning tunnustähti. See päev tuletab meile meelde, et Jeesus ei jäta kedagi ükskõikseks, paljusid kiusatakse taga ja on ka tapetud ning jätkuvalt tapetakse sellepärast, et nad usuvad Jeesusesse. Tehvanipäeval palvetatakse kõigi nende eest, kes praegugi kannatavad oma usu pärast Jeesusesse.

5. Kolmas jõulupüha, 27. detsember (värv: valge; sümbol: süda). **Johannesepäev**. Siis meenutatakse apostel Johannest, keda nimetatakse ka armastuse apostliks, ning tuleatakse meelde Jeesuse käsku: "Selle käsu ma jätan teile, et te üksteist armastate" (Jh 13:34). Jõulud sündisid Jumala armastusest inimeste vastu, ja meie ülesanne on Jumala armastust edasi anda ning teistele näidata.

6. Neljas jõulupüha, 28. detsember (värv: punane; sümbol: nukk). Teise nimega **süütalastepäev**. Siis loetakse seda evangelist Matteuse teksti, kus kuningas Herodes käsib oma sõduritel minna Petlemma ja ära tappa kõik kaheaastased ja nooremad poisilapsed. Ajendiks oli muidugi see, et Herodes kuulis tähetarkadelt, et uus juutide kuningas on sündinud Petlemmas, ja Herodes kartis oma troonist ilma jääda. Süütalastepäeval mõeldakse kõikidele lastele, kes peavad ka täna kannatama täiskasvanute kurjuse, rumaluse ja auahnuse pärast. Siis palvetatakse kõigi nende laste eest.

7. Uusaasta, 1. jaanuar (värv: valge; sümbol: Kristus -monogramm). **Jeesuse nimepäev**. Siis Jeesus juutide kombe kohaselt lõigati ümber kaheksa päeva vanuselt. Meenutame Piibli sõna, et taeva all ei ole antud inimestele ühtegi teist nime, kelle läbi meid päästetaks. (Ap 4:12). Osades riikides, kus tähistatakse nimepäeva, on aasta jooksul kaks päeva, mil pole kellegi nimepäev. Need päevad on 1. jaanuar ja 25. detsember, sest need päevad on Jeesuse nime päralt.

8. Kolmekuningapäev, 6. jaanuar (värv: valge, sümbol: tähetark või mõni nende kingitustest). Sellel päeval meenutatakse tähetarkasid, kes tulid kaugelt maalt (ilmselt Pärsiast) vaatama vastsündinud juutide kuningat, kuna nad olid näinud erakordselt suurt tähte taevas. Nad tundsid pühakirja ja teadsid, et täht on kuninga märk. Tähetargad kummardasid Jeesust ja tõid talle kingitusi: Kulda, viirukit ja mürri. Kuld on kuninglikkuse, viiruk jumalikkuse ja mürr surma sümbol, sest viimast kasutati surnukehade käsitlemisel. Tähetarkade tulek Jeesuse juurde näitab seda, et Jeesus on tulnud, et lunastada kõik maailma rahvad.

9. Küünlapäev, 2. veebruar (värv: valge; sümbol: küünal). Jõuluaja lõppemise päev. Siis räägitakse sellest, kuidas Maarja ja Joosep läksid juutide kombe kohaselt templisse poja sündimise eest tänuohvrit tooma, kui Jeesus oli 40 päeva vana. Templis oli vana Siimeon ja naisprohvet Hanna,

kes ülistasid Jumalat kui nad nägid Jeesust. Vana Siimeon võttis Jeesuse sülle ja ütles: "Täna on mu silmad näinud päästet, mis Jumal maailmale toob. Nüüd ma võin ära surra" (Lk 2:29-32). Püha Vaim aitas nendel vanadel inimestel pisikeses beebis Jumal ära tunda. Küünlapäeva nimi tuleb sellest, et Jeesus ütles "Mina olen maailma valgus" (Jh 8:12) ning sellest, et vanasti oli kombeks õnnistada kõik kiriku küünlad just tollel päeval.

SUURE PAASTU JA ÜLESTÕUSMISPÜHADE AEG

10. Tuhkapäev/palvepäev (värv: violetne; sümbol: peegel). Tuhkapäev alustab suurt paastu. Paastuaeg kestab 40 päeva (+ pühapäevad). Seega paastuaja algus sõltub ülestõusmispühadest. Ja see jällegi sõltub sellest, millal on täiskuu. Ehk siis, esimene ülestõusmispüha on pühapäeval, mis järgneb esimesele täiskuule peale kevadist pööripäeva. See lepiti kokku juba rohkem kui tuhat aastat tagasi. Tuhkapäev on vastlapäevast järgmine päev. Siis toimuvad paljudes kirikutes õhtused palvused, ja osades kirikutes on kombeks joonistada tuhat rist kirikuliste otsaesisele. See tuleneb piibliaegsest kombest kahetseda pattu raputades endale tuhka pähe. Paastuaeg on enesesse vaatamine, Jumala ees olemine, kõige selle tunnistamine, mida olen valesti teinud mõtte, sõna ja teoga. Paast valmistab meid ette ülestõusmispühade sõnumile.

11. Paastumaarjapäev, 25. märts (värv: valge; sümbol: ikoon Maarja ja Jeesuslapsega). See on see päev, kui ingel Gabriel ilmus Maarjale ja andis talle teada, et temast saab Jumala ema. Kui arvutama hakata, ongi Maarjapäev täpselt üheksa kuud enne esimest jõulupüha.

12. Palmipuudepüha (värv: violetne; sümbol: palmioks) See püha alustab Suurt Nädalat või Vaikset Nädalat. Siis räägitakse ka sellest, kuidas Jeesus sõitis eesli seljas kuinglikult Jeruusalemma, ja inimesed võtsid teda vastu palmiokstega. Nii saabus Jeesus viimast korda Jeruusalemma oma maise elu jooksul. Evangeeliumiks on sama tekst kui esimesel adventil, ja see näitab ka jõulude ja ülestõusmispühade omavahelist seost. Ei ole olemas ülestõusmispühi ilma jõuludeta ning jõuludel pole tähendust ilma ülestõusmispühadeta.

13. Suur neljapäev (värv: violetne; sümbol: karikas ja leib). See õhtu, kui Jeesus sõi viimast korda koos kõigi oma jüngritega paasatalle. Ta näitas neile, kuidas jagada leiba ja karikat, Jeesuse ihu ja verd. Sellest on kujunenud välja meie armulaud. Jeesus pesi jüngrite jalad, rääkis neile, mis saama hakkab ja palvetas nende eest. Hiljem samal õhtul Jeesus läks veel Ketsemani aeda palvetama ja siis ta võeti sõdurite poolt kinni.

14. Suur reede (värv: must; sümbol: krutsifiks). Kristlaskonna kõige kurvem, aga ka kõige tähtsam päev. Sel päeval löödi Jeesus Kolgata mäel risti ja ta suri. Piiblis on kirjas, et kui Jeesus suri, tuli pilkane pimedus üle kogu maa, maa värises ja templi eesriie, mis eraldas templi kõige pühamat paika ülejäänud templist, kärises lõhki. See näitab Jeesuse surma suurt mõju. Tema lunastas kogu loodu patu ja avas tee Jumala juurde. Jeesus sai patuohvriks meie kõigi pärast ja meie kõigi eest. Jeesuse sõbrad võtsid ta surnukeha ristilt maha ja viisid ta hauda.

15. Vaikne laupäev (Värv: must; sümbol: suurem ümmargune kivi). Musta värvi päev. Jeesus on hauas ja jüngrid peidavad ennast ära, sest nad kardavad. Vanarahvas ütles, et vaikne laupäev on nii vaikne, et isegi muru ei kasva mitte.

16. Esimene ülestõusmispüha (värv: valge; sümbol: marliside või riie, mis meenutab Jeesuse surilinu). Kristlaskonna kõige suurem rõõmupäev. Siis naised said varahommikul näha ja kuulda, et Jeesus ei ole hauas, Ta on tõusnud üles ja Ta elab! Jumal äratas Jeesuse surnuist üles.

See tähendab, et Jeesus on võitnud ka surma, Ta elab ja Jeesuse omad elavad koos Temaga – kõigepealt siin maa peal, ja siis kui surevad, elavad koos Jeesusega taevas.

17. Teine ülestõusmispüha (värv: valge; eraldi sümbolit sellel päeval ei ole). Sellel päeval räägitakse jüngritest, kes kohtusid ülestõusnud Jeesusega. Jüngritel oli raske mõista, et Jeesus tõepoolest polegi enam surnud, aga kohtudes Jeesusega nad tasapisi veendusid selles. Jeesus kohtus väga paljude inimestega enne, kui ta läks tagasi taevasse.

18. Taevaminemispüha (värv: valge; sümbol: nuku kingad). Taevaminemispüha on 10 päeva pärast esimest ülestõusmispüha. Siis räägitakse sellest, kuidas Jeesuse jüngrid olid koos Temaga mäel ja nägid, kuidas Jeesus võeti üles taevasse. Inglid ütlesid jüngritele, et ühel päeval nad näevad Jeesust samal kombel tagasi tulemas. Enne, kui Jeesus läks taevasse, Ta andis jüngritele misjonikäsu ehk ütles neile, et nad peavad Temast teistele rääkima.

19. Esimene nelipüha (värv: punane; sümbol: suled või tuvi). 40 päeva pärast taevaminemispüha, 50 päeva pärast ülestõusmispüha. See on kristliku kiriku sünnipäev. Esimesel nelipühil jüngrid olid koos palvetamas, kui nad nägid taevast tulekeeli laskumas nende peale ja nad hakkasid rääkima erinevates keeltes, kõikide rahvaste keeltes, kes Jeruusalemmas olid. Püha Vaim andis jüngritele ka julgust ja evangeeliumi mõistmist ning Peetrus pidas vägeva jutluse Jeesusest, mille järel 3000 inimest lasi ennast ristida. Nii tekkis esimene kristlik kogudus.

20. Teine nelipüha (värv: punane; eraldi sümbolit ei ole). On olemas ka kolmas ja neljas nelipühapäev, see on kristlaskonna jaoks väga oluline püha. Ja miks ei oleks – nelipühil anti inimeste sisse ja inimeste keskele Püha Vaim, usu sünnitaja, lohutaja, Vaim, kes aitab meil usaldada Jeesust. Ka praegust aega, kus elame kutsutakse Püha Vaimu ajastuks.

21. Kolmainupüha (värv: valge, sümbol: kolmnurk). Nädal pärast esimest nelipüha on üks salapärane püha - Kolmainupüha. See päev on pühendatud kolmainu Jumalale, kes on varjatud, aga samas meile nähtav oma loomistöös, Jeesuses Kristuses ja Püha Vaimu tegudes.

SUVEAEG EHK PÜHADETA AEG

Pärast kolmainupüha algab argipäev. Suvisel ajal ei ole väga palju suuri kirikupühi, on kasvamise aeg nagu looduselgi. Aga mõned pühad suvisel ajal siiski leiavad aset.

22. Jaanipäev, 24. juuni (värv: valge; sümbol: Johannese kuju või väike ränduri sau). **Ristija Johannese sünnipäev.** Jeesuse ema Maarja ja Johannese ema Eliisabet olid sugulased, ja kui Maarja sai kuulda oma rasedusest, läks ta Eliisabetile külla. Eliisabet ootas siis juba Johannest, ta oli umbes kuus kuud rase. Piiblis räägitakse kuidas kõhubeebi Johannes tundis juba teises kõhubeebis, Jeesuses, maailma päästja ära ja hüpatas Eliisabeti kõhus rõõmust. Johannesest kasvas mees, kes elas kõrbes, söi rohutirtse ja mett ning kuulutas inimestele, et nad peavad oma pattu kahetsema ja Jumala poole pöörduma ning meelt parandama. Paljud inimesed lasid Johannesel ennast Jumala poole pöördumise märgiks ära ristida. Ka Jeesus läks Johannese juurde, et ta Teda ristiks. Sellega näitas Jeesus oma inimlikkust ja seda, et Tema peale pannakse kõik maailma patud.

23. Apostlite püha (värv: punane; sümbol: võti, nagu Peetruse sümbol). Juuli keskel on püha nimega Apostlite püha. Siis räägitakse sellest, kuidas Jeesuse lähimad jüngrid, need 12, said Jeesuse jüngriteks ja kuidas neist said apostlid, esimesed, kes rääkisid teistelegi ülestõusnud Kristusest. Räägitakse ka sellest, mis on meie ülesanne Jeesuse jüngritena. **Apostlid:** Siimon Peetrus, Andreas, Jaakobus, Johannes, Filippus, Bartolomeus, Matteus, Toomas, Jaakobus (Alfeuse poeg), Siimon (Selootes), Juudas (Jaakobuse poeg), Juudas Iskariot.

24. Kristuse kirkastamise püha, Juuli viimane pühapäev (värv: valge; sümbol: kolm väikest maja). Siis räägitakse sellest, kuidas Jeesus võttis kolm oma jüngrid kaasa ja läks üles mäele. Seal nad nägid, kuidas Mooses ja Eelija rääkisid Jeesusega ja Jeesus säras jumalikku auhiilgusega. Jüngrid said näha, et Jeesus on tõesti Jumala poeg. Jüngrid kartsid, aga neil oli ka Jeesusega nii hea olla et nad tahtsid mäele jääda ja ehitada sinna kolm lehtmaja.

SÜGISENE AEG EHK KIRIKUAASTA LÕPP

25. Mihkclipäev, 29. september (värv: valge; sümbol: ingli kuju). See on laste ja Jumala inglite püha. Tihti sel päeval algab meie kirikus ka pühapäevakool. Inglid on Jumala saadikud, sõnumitoojad ja sõjavägi. Piiblis mainitakse nimepidi Gaabrieli, kes on sõnumitooja, Miikaeli, kes on taevase sõjaväe pealik ning Raafaeli, kes on kaitseinglite esindaja. Inglid ei tegutse iseseisvalt, vaid alati Jumala teenistuses. Igal inimesel on oma kaitseingel.

26. Lõikustänupüha, oktoobri teine pühapäev (värv: roheline; sümbol: leib või leivaviil või viljapea). Siis täname Jumalat andide eest, mida maa on meile tootnud: vilja, juur- ja aedviljade, marjade ja kõige muu eest. Täname, et Jumal annab meile meie igapäevast leiba tänapäev, ja palume, et Jumal õpetab meid neid ande ka õigesti jagama. Kõik, mis meil on, on and Jumalalt.

27. Usupuhastuspüha, 31. oktoober (värv: punane; sümbol: tühi rist). See on hiljem kirikuaastasse tulnud püha, sest siis me meenutame reformatsiooni, mis kulmineerus aastal 1517 ja seda, mida Martin Luther tahtis uuesti au sisse tuua: Me saame päästetud ainult armust, ainult usust, ainult Kristuse läbi. Lutheri üks põhimõtte oli ka see, et iga inimene peaks saama Piiblit lugeda omas emakeeles, ja et läbi Piibli saaks Jumal kõneleda oma lastega.

28. Pühakutepäev, 1. november ja

29. Hingedepäev 2. november (värv: valge; sümbol: liblikas*). Siis me meenutame neid, kes on juba surnud. Meil kristlastena on see lootus, et kunagi veel kohtume oma kallitega taevas, ja seal on igavene rõõm ja rahu koos Jumalaga. Mõtleme ka ihu ülestõusmisele, mis kunagi veel ootab ees. Hingedepäeval on kombeks viia küünlaid haudadele. *Liblikas sellepärast, et see on ülestõusmise sümbol. Liblikal on ju mitu faasi: Muna, röövik, kookon ja liblikas. Inimestena siin maa peal me oleme nagu röövikud, elame ja toimetame. Kui sureme, oleme nagu liblika kookon, pealtnäha surnud, aga tulevikuga. Ja siis, kui ühel päeval toimub ihu ülestõusmine ja algab igavene elu, me oleme nagu liblikad, täiuslikud Jumala lapsed ilma valu ja vaeva.

30. Kuningas Kristuse püha, viimane pühapäev enne esimest adventi (värv: valge; sümbol: kroon). Kirikuaasta viimane püha. See kannab ka vana nimena surnumälestuspüha või igavikupühapäeva. Kirikuaasta viimasel pühapäeval räägime sellest, et Jeesus tuleb ühel päeval tagasi kogu maailma kuningana ja siis luuakse uus taevas ja uus maa, kus kõik on õiglane ja Jumalale meelepärane. Sellest ajast me väga palju ei tea, Piiblist saame midagi lugeda, kuid kõigest ei suuda me aru saada. Aga saame uskuda, et kõik, nii see maailm, kui ka meie, on Jumala kättes. Tema hea tahe on, et kõik inimesed saaksid ükskord tema juurde, sest Tema tahab oma lapsi päästa.

Kirikuaasta lauamäng

Vaja läheb:

- Kirikuaasta ring vakstu või suure paberi peal,
- täring,
- mängunupud või sümbolid mängunuppudena,
- Ülesannete täitmiseks vajalikud asjad. Nimekiri asjadest on **LISA 2**.

Lauamängu saab mängida kas terve kirikuaasta ringi peal, või kordamismänguna mingi osa peal. Kui mängida terve ringi peal, on ehk parem, kui erinevad meeskonnad alustavad erinevatest punktidest.

Mängu mängitakse meeskondade või paaridena.

Sümbolid korjatakse ringi pealt ära, ja iga meeskond valib ühe sümboli omale mängunupuks. Esimene meeskond alustab ja veeretab täringut. Mängunuppu liigutatakse vastavalt täringu punktidele. (NB! Loevad ka need kohad, kus ei ole mõnda püha ehk siis need pühade vahed, kuhu mahub mängunupu panema). Mängunupud võivad olla ka mängunupud teistest lauamängudest.

Kui mängunupp jääb seisma pühade vahele, on järgmise meeskonna kord. Aga kui mängunupp maandub mõne püha peale, küsitakse kõigepealt, mis pühaga on tegu. Kui meeskond vastab õigesti, nad saavad ühe punkti. Siis järgneb ülesanne.

Mäng on lõbusam, kui kõik meeskonnad osalevad ülesannetes. Sellisel juhul ülesande punktid saab endale see meeskond, kellel õnnestub ülesannet täita kõige paremini.

On ka võimalik, et punkte ei loeta ehk mängu ei mängita võistlusena. Eriti lastega võib olla parem, kui võistlusmomenti pole, on lihtsalt tegemise ja õppimise rõõm.

Mängujuhil on hea olla loominguline nii ülesannete püstitamisel kui ka punktide jagamisel 😊, et mänguhuvi säilitada. Ülesandeid võib ka juurde tekitada, need on ainult ühed võimalused. Kindlasti peab mängujuht valmistama ette ülesanneteks vajaminevad asjad.

ÜLESANDED

Esimene advent: Näidake pantomiimiga mõni adventi- või jõuluaja traditsioon, mis on teie meeskonnal ühine. Teised arvavad. Punkti saab see võistkond, kes ära arvab.

Jõululaupäev: Ehtige üks oma meeskonnast jõulukuuseks.

Esimene jõulupüha: Tehke käepärastest vahenditest jõululapsele magamisase, kus oleks beebil hea olla.

Teine jõulupüha ehk Stefanose päev: Täpsusvise kividega. Küll mitte ühegi inimese pihta, vaid ämbrisse/ kasti. Iga meeskonna liige saab visata 10 kivi. Võib teha ka pallidega.

Johannesepäev: Tehke oma meeskonnast inimeskulptuur nimega "Armastus".

Süütalastepäev: Mäng õhupallidega. Igaüks saab omale õhupalli. See puhutakse täis ja seotakse kinni. Siis tuleb hoida oma õhupalli õhus võimalikult kaua, aga kätega ei tohi seda puudutada. (Kui on väiksemad lapsed, võib teha kergema variant, et õhupalli tohib ainult ühe käega toksida.)

Uusaastapäev: Pange kirja nii palju nimesid või nimetusi, mis tähendavad Jeesust kui teate. (Messias, Lunastaja, Päästja, Inimese Poeg, Jumala Sõna, Hea Karjane, Kristus, Jeesus Naatsaretlane, puusepa poeg, Immaanuel jne)

Kolmekuningapäev: Tähetargad tundsid hästi taevakehasid. Kuidas teiega on? Loetlege meie päikesesüsteemi planeedid, alustades sellest, mis on päikesele kõige lähemal. (Merkuur, Veenus, Maa, Marss, Jupiter, Saturn, Uraan ja Neptuun)

Küünlapäev: Rebige ühest A4 paberist välja küünla kuju, igaüks kasutades ainult ühte kätt. Iga meeskond teeb ühe, ühise küünla. Mängujuht võib hinnata ka meeskonnatööd.

Tuhkapäev: Arutage grupiga, kuidas võiks pantomiimiga näidata kahetsust. Enne peab kõigi osalejatega koos vestlema, mida see tähendab ja mis asi on patukahetsus. Siis võivad grupid omavahel natuke arutada ja lõpuks mõelda, kuidas pantomiimiga väljendada sügavat kahetsust.

Maarjapäev: Teil on üks minut aega kirjutada paberile nii palju M-tähega algavaid tüdruku nimesid, kui pähe tuleb. Kel rohkem, see võidab.

Palmipuudepäha: Tekitage doominoefekt vähemalt viie esemega.

Suur neljapäev: Kes kõige kiiremini sööb ära ühe näkileiva/riisileivakese/küpsise ja saab tühja suuga öeldud "Jätku leiba!" on võitja.

Suur reede: Ristikujulise pusle kokkupanemine (lisa). Grupp, mis on esimesena valmis, võidab.

Vaikne laupäev: Aja arvestamise võistlus. Mängujuht palub kõigil püsti tõusta. Kui mängujuht ütleb "läks!" hakkab igaüks aega arvestama, ja kui tema arvates on täpselt üks minut möödunud, istub ta oma kohale. See meeskond, kelle liige oli minutile kõige lähemal, võidab.

Esimene üleöstõusmispüha: Tehke altarimaal nimega "Ülestõusmishommik".

Teine üleöstõusmispüha: Kalapüügimäng. Paberist on tehtud väikeseid kalu ja kordamööda meeskonnad üritavad neid pappkasti püüda. Püügivahendiks on ajalehed, millega lehvitades ja tuult tekitades üritatakse kalu kasti ajada. Kasti saab liigutada, kuid kalu ei tohi puutuda. Igal meeskonnal on minut või kaks aega püügiga tegeleda.

Taevaminemispüha: Iga meeskond saab sama palju ajalehepaberit. Nendest peaks ehitama seitsme minutiga võimalikult kõrge torni. Muid abivahendeid kasutada ei tohi.

Esimene nelipüha: Teatevõistlus: udusule tassimine lusikas. Iga meeskonnaliige kannab kordamööda supilusika sees ühte udusulge mängujuhi määratud pikkuses edasi-tagasi ja annab siis sule järgmise lusika peale edasi. Kui sulg lendlema hakkab, tuleb minna tagasi sinna paika kus sulg lendu läks ja uuesti sealt jätkata.

Teine nelipüha: Joonistage erinevaid kristlikke sümboleid, nii palju, kui neid teate.

Kolmainupüha: Kui mängitakse noorte või täiskasvanutega, võib paluda gruppidel vormida usutunnistusest võimalikult täpne versioon, mis mahub ära 160 tähemärgi sisse. (Vanasti olid tekstisõnumid 160 tähemärki. Twitteris vist on endiselt 140 tähemärki, aga see on veits vähe....) Kui mängitakse lastega, on hea paluda gruppidel lõpetada lause: "Jumal on nagu..."

Jaanipäev: Täitke supilusikatega veeklaas võimalikult kiiresti. Vesi on alguses suure kausi sees ja meeskonnad kausi ümber.

Apostlite päev: Pange minuti jooksul kirja kõikide Jeesuse jüngrite nimed, mis teile meelde tulevad.

Kristuse kirgastamise püha: Kirgastamise mäel Jeesuse jüngrid nägid Jeesuse jumalikku palet, mis oli maa peal nende silme eest enamasti ära peidetud. Mänguks sobib selline, et üks meeskonnast valitakse esindama meeskonda. Tema silmad kaetakse salliga, ja talle antakse kätte mõned esemed, mida ta peab lihtsalt käega katsumise järgi ära tundma, mis need on.

Mihklipäev: Pange meeskonnaga kirja nii palju M-tähega algavaid poisi nimesid, kui teil pähe tuleb. Kellel rohkem, võidab.

Lõikustänupüha: Söögipulkadega herneste tõstmise ühest kausist teise. Võistlus kiiruse peale. Valida grupist üks inimene. Kui läheb väga raskelt tõstmise siis võib panna ka piiraja ning see, kellel kõige rohkem on kausis herneid, võidab. Võib ka kasutada mingeid väikeseid komme, popkorne või muid snäkke, ja võistlejad saavad pärast oma saagi ära süüa.

Usupuhastuspüha: Noorte ja täiskasvanutega võib mängida laulmismängu, kus meeskonnad laulavad kordamööda natuke laulu, kus on sees sõna "usk" või "uskuma" erinevates vormides. See meeskond, kellel jätkub laule kõige kauem, võidab. Lastega võib laulda mõnda liigutustega laulu.

Pühakutepäev: Meeskond paneb kirja nii palju Piibli tegelasi kui neil meelde tuleb. Mängujuht määrab aja, kui kaua võib tegelasi kirja panna.

Hingedepäev: Liblikas on ülestõusmise sümbol. Seina külge on kinnitatud suur liblikas. Kordamööda pannakse silmad kinni või kaetakse silmad ära, ja kinniste silmadega osalejat keerutatakse veidi. Siis ta proovib panna liblikale tundlad õigesse kohta. (Tundlate taha on pandud tahvlinätsu, ja tundlad on üsna tugevad et need kohe katki ei lähe.)

Kuningas Kristuse püha ehk kirikuaasta viimane püha: Piiblis öeldakse, et ühel päeval nõtkub iga põlv Jeesuse ees. Teeme põlved nõtkeks ja kükitame. Mänguks on teatevõistlus, kus iga meeskonnaliige kõnnib kükitades mängujuhi näidatud maa maha ja saadab järgmise võistleja tee.

Kui veel pole lauldud, võib mängida ka kordamööda laulmist: meeskonnad laulavad natukene laulu, kus mainitakse Jeesust. See meeskond võidab, kes jääb viimasena laulma kui teistel laulud otsa saavad.

Kuldsalm

Jeesus Kristus on seesama eile ja täna ja igavesti! (Hb 13:8)

Palve

Kallis Jumal! Tänu Sulle, et Sina oled ustav ja armastad meid. Aitäh, et saame uut kirikuaastat alustada koos Sinuga. Jää meie juurde. Amen.

Meisterdamine ja tegevus

Tegevus 1 - Sõnade otsimine

LISADES 3 ja 4 on olemas kaks erinevat sõnade otsimise mängu. Ühes peab tähed õigesse järjekorda panema ning teises otsima tähtede hulgast pühasid. Mõistatustes on kasutatud jõuluaja kirikuaasta pühasid.

Laulud

Esimesel advendil sobib laul „Kes on see rändaja” J. Hadar & J. Forsberg kogumik „Noore koguduse laulik”.

Advendipühadel võib adventiküünlaid süütada ja laulda küünalde võrra salme laulust „Nüüd küünla meie süütame” E. Köhler & S. Muri, kogumik „Jõuluviisid”.

Kirikuaasta teemalisi laule leiad järgnevatest laulikutest:

- Kiriku laulu- ja palveraamat (EELK)
- Iga päev sinu juures (LNÜ)

Advendi- ja jõuluteemalisi laule leiad näiteks järgnevatest laulikutest:

- Jõuluviisid (EELK pühapäevakooli Ühendus 1996)
- Jõulud tulnud jälle, laste ja noortelaulik (LNÜ & Kirikumuusikaliit)
- Kingi üks naeratus lapsele, jõululaule lastele (Lend Maris 1996)
- Kirikunoorte laulik (EELK)
- Noore koguduse laulik (EELK)
- Laululäte 2

Autorid

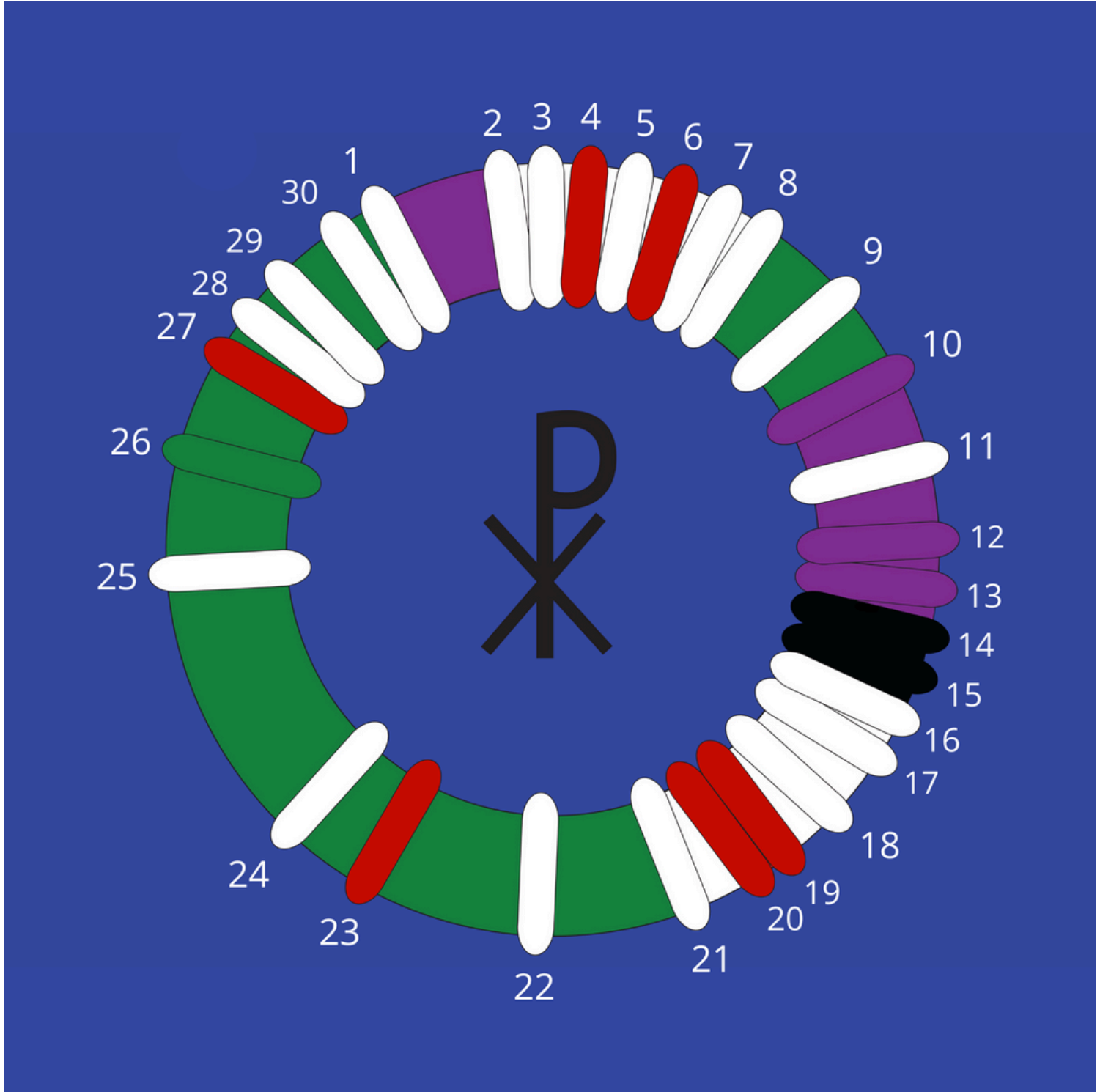
Titta Hämäläinen
Triin Salmu

Allikad

EELK Kirikukalender
wordscrambler.net
superteacherworksheets.com

LISA 1 - Mängulaua pilt numbritega, 1. TUND

LISA 2 - Nimekiri vahenditest, 1. TUND

Jõululaupäev: Jõuluehteid, värvilisi paelu, kleepse, värvilist paberit, teipi.

Esimene jõulupüha:

Stefanose päev: ämber, kivid viskamiseks.

Süütalastepäev: Õhupallid kõigile

Uusaastapäev: Paberit, markereid/pliiatsit

Küünlapäev: A4 paberit

Maarjapäev: Valget paberit, pliiatseid

Suur neljapäev: näkileibasid/riisikalette

Suur reede: Prinditud ristikujulist puslet (**LISA 5**). Lõika punktiirjoonte järgi rist tükkiideks.

Vaikne laupäev: Taimer

Esimene ülestõusmispüha: Paberit, värve (vesi või guašš), pintsleid

Teine ülestõusmispüha: Ettevalmistatud kala kujukesi paberist, vanu ajalehti lehvikuteks ja kasti, kuhu kalu koguda.

Taevaminemispüha: Vanu ajalehti

Esimene nelipüha: supilusikaid ja udusulgi.

Teine nelipüha: paberit ja pliiatseid

Kolmainupüha: Paberit ja pliiatseid

Jaanipäev: veekauss, veeklaasid, supilusikad, vesi

Apostlite päev: Paberit ja pliiatseid

Kristuse kirkastamise püha: salli/ silmade katet ja asju, mida peab katsuma.

Mihklipäev: Paberit ja pliiatseid

Lõikustänupüha: söögipulgad, herned, kausid

Pühakutepäev: Paberit ja pliiatseid

Hingedepäev: Suurt paberist liblikat, tundlaid, seinanätsu.

LISA 3 - Täherägastik, 1. TUND

KOLMEKUNINGAPÄEV
STEFANOSEPÄEV
JOHANNESAPÄEV
SÜÜTALASTEPÄEV
ADVENT

JÕULULAUPÄEV
UUSAASTA
JÕULUPÜHA
KÜÜN LAPÄEV

Leia allolevad sõnad rägastikust.
Suundades → ↓ ja ↘ .

LISA 3 - Täherägastik, 1. TUND

KOLMEKUNINGAPÄEV
STEFANOSEPÄEV
JOHANNESAPÄEV
SÜÜTALASTEPÄEV
ADVENT

JÕULULAUPÄEV
UUSAASTA
JÕULUPÜHA
KÜÜN LAPÄEV

Leia allolevad sõnad rägastikust.
Suundades → ↓ ja ↘ .

Jõulupühad

1. AVTDNE
2. VÕUJUULÄEALP
3. ÜUPÕAUHLJ
4. STAUAAUS
5. OUNPMIENLGAKVKÄ
6. LNÜAVÜPKEÄ
7. EATPÜÄSVEÜASTL
8. TVSFAEPONEÄSE
9. EEÄJENOSHAVPN

Jõulupühad

1. AVTDNE
2. VÕUJUULÄEALP
3. ÜUPÕAUHLJ
4. STAUAAUS
5. OUNPMIENLGAKVKÄ
6. LNÜAVÜPKEÄ
7. EATPÜÄSVEÜASTL
8. TVSFAEPONEÄSE
9. EEÄJENOSHAVPN

LISA 5 - Risti pusle, 1. TUND

